

Pridobivanje podatkov in varstvo osebnih podatkov – izkušnje JSS MOL

**Maja Kos, univ. dipl. prav.,
vodja Službe za pravne in upravne naloge,
Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana**

Trenutno smo priča pohodu digitalizacije in sodobnih tehnologij na vsakem koraku, v naša življenja se počasi, pa vendar vztrajno in intenzivno vpleta uporaba umetne inteligence in strojnega učenja, aplikacije so postale naš nepogrešljiv sopotnik, pomočnik, naše orodje za nakupe, opravila, naročila. Socialna omrežja vedo o nas več, kot si lahko predstavljamo, profili na družbenih omrežjih postajajo »jaz«, v želji po odnosnih razmerjih smo pripravljeni deliti vse več informacij neznancem (opomba: sledilcem), pri čemer se pomikamo v svet, kjer bo imel resnično moč tisti, ki bo imel oblast nad podatki, zasebnost in ohranjanje dostojanstva pa postajata vse bolj neprecenljivi vrednoti in privilegija, podatki, informacije o posamezniku pa (lahko) tudi valuta sodobnega sveta.

Tako je zaščita naše zasebnosti pričakovana, razumljiva in strogo regulirana, pri čemer pa je tudi zavedanje vrednosti in nadzora nad (lastnimi) osebnimi podatki še toliko bolj nujna.

Varstvo osebnih podatkov je zagotovljeno v 38. člen Ustave Republike Slovenije (Ustava RS)¹ in spada med človekove pravice, smiselno enako, kot temeljna pravica posameznika je opredeljena v 8. členu Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in 16. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2)² skupaj s Splošno uredbo o varstvu podatkov (Splošna uredba)³ ureja uresničevanje človekove pravice do varstva osebnih podatkov, obveznosti, načela, upravičenja, postopke in ukrepe, s katerimi se zagotavlja ustavna skladnost, zakonitost in upravičenost posegov v zasebnost, dostojanstvo, tajnost osebnih podatkov, podatkovna samoodločba oziroma druge temeljne pravice posameznika pri obdelavi osebnih podatkov ter pravila o prostem pretoku osebnih podatkov. Slediti je potrebno zahtevam obeh citiranih predpisov, saj tvorita celoto. Na mestu je opomba, da se določbe ZVOP-2 in Splošne uredbe ne uporabljajo za obdelave osebnih podatkov, ki jih izvajajo posamezniki med potekom popolnoma osebne ali domače dejavnosti.

Kot zanimivost, pripravljavec ZVOP-2 je pri predlogu zakona zapisal, kot cilj urejanja materije: »zagotoviti izvrševanje določb Splošne uredbe tako, da se v mejah pooblastitvenih klavzul iz Splošne uredbe ter glede na zahteve iz 38. člena Ustave RS določi nacionalno ureditev varstva

¹ Uradni list RS/I, št. 33/1991, Uradni list RS, št. 42/1997 - UZS68, 66/2000 - UZ80, 24/2003 - UZ3a, 47, 68, 69/2004 - UZ14, 69/2004 - UZ43, 69/2004 - UZ50, 68/2006 - UZ121,140,143, 47/2013, 47/2013, 75/2016 - UZ70a, 92/2021 - UZ62a.

Zagotovljeno je varstvo osebnih podatkov. Prepovedana je uporaba osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja. Zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor, in varstvo tajnosti osebnih podatkov določa zakon. Vsakdo ima pravico seznaniti se z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, in pravico do sodnega varstva ob njihovi zlorabi.

² Uradni list RS, št. 163/22 in 40/25 – ZInfV-1.

³ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L št. 119 z dne 4. 5. 2016, str. 1), zadnjič popravljene s Popravkom (UL L št. 127 z dne 23. 5. 2018, str. 2).

osebnih podatkov, ter s tem v čim večji meri ohrani dosedanja visoka raven varstva osebnih podatkov v RS ter uresničevanje osebne človekove pravice do varstva osebnih podatkov«.

Osebni podatek po definiciji iz 4. člena Splošne uredbe pomeni katero koli informacijo v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom (posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki); določljiv posameznik je tisti, ki ga je mogoče neposredno ali posredno določiti, zlasti z navedbo identifikatorja, kot je ime, identifikacijska številka, podatki o lokaciji, spletni identifikator, ali z navedbo enega ali več dejavnikov, ki so značilni za fizično, fiziološko, genetsko, duševno, gospodarsko, kulturno ali družbeno identiteto tega posameznika.

Zapisano drugače, noben podatek sam po sebi ni osebni podatek⁴, dokler ga ni mogoče pripisati posamezniku oziroma ga z njim določiti. Presoja določljivosti posameznika pa je odvisna od okoliščin.

V okviru varstva osebnih podatkov je potrebno slediti osnovnim načelom.

Načelo zakonitosti zapoveduje ustrezno pravno regulativo osebnih podatkov, ki morajo biti vedno skladni s predvidenimi pravnimi podlagami, podatki pa morajo v zvezi s posameznikom na katerega se nanašajo biti tudi pregledi in pošteni. Načelo omejitve namena določa zbiranje, obdelavo in uporabo osebnih podatkov za izrecne in zakonite namene – podatki se ne smejo obdelovati za druge namene za katere niso bili pridobljeni. Načelo najmanjšega obsega podatkov vse organizacije omejuje pri zbiranju osebnih podatkov na način, da če podatki niso potrebni za doseg cilja, jih ni potrebno zbirati. Organizacije morajo uporabljati podatke z najmanjšo intenziteto občutljivosti, slednje pa lahko uporablja le zato pooblaščen oseba v podjetju. Načelo točnosti predstavlja obveznost preverjanja le-te in rednega posodobljenja, omejitev shranjevanja pa zapoveduje, da so lahko osebni podatki shranjeni le toliko časa, kot je to potrebno za namene obdelave. Celovitost in zaupnost se osredotoča na ustrezno zaščito obdelovanja osebnih podatkov, načelo odgovornosti pa od države, podjetij, organizacij zahteva skladnost s vsemi temeljnimi načeli.

Potrebno je zavedanje, da pojem obdelave osebnega podatka zajema kakršnokoli uporabo osebnega podatka, četudi vanj le vpogledamo, podatek obdelujemo. Obdelava po Splošni uredbi pomeni vsako dejanje ali niz dejanj, ki se izvaja v zvezi z osebnimi podatki ali nizi osebnih podatkov z avtomatiziranimi sredstvi ali brez njih, kot je zbiranje, beleženje, urejanje, strukturiranje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklic, vpogled, uporaba, razkritje s posredovanjem, razširjanje ali drugačno omogočanje dostopa, prilagajanje ali kombiniranje, omejevanje, izbris ali uničenje.

Za posebej tvegane informacijske sisteme, v katerih se obdeluje velika količina posebej občutljivih, zaupnih ali drugače varovanih podatkov, vključno s posebnimi vrstami osebnih podatkov, je zakonodajalec za t.im. »državotvorne zbirke« predpisal, da jih (sploh) ni dovoljeno

⁴ Glej tudi UPRS III U 80/2024-11. Podatki z registrskih tablic že sami po sebi osebni podatki v smislu 1. točke 4. člena Splošne uredbe, ne izhaja niti iz delne odločbe Ustavnega sodišča U-I-152/17 z dne 4. 7. 2019. Posledično ni mogoče zaključiti, da je toženka pravilno uporabila določbe ZVOP-2, vključno z določbo desetega odstavka 80. člena tega zakona. Podatki na registrskih tablicah vozil sami po sebi niso podatki, ki bi neposredno razkrivali določenega posameznika. Ni pa izključeno, da je v posameznih situacijah na njihovi podlagi posameznika vsaj posredno mogoče določiti. V sodbi v zadevi C-319/22 z dne 9. 11. 2023 je SEU, upoštevaje okoliščine te zadeve, zaključilo, da VIN pomeni osebni podatek, ker sta morala biti v potrdilu o registraciji vozila navedena tudi ime in naslov imetnika tega potrdila, poleg tega je lahko fizična oseba v tem potrdilu navedena kot lastnik vozila ali kot oseba, ki lahko uporablja vozilo na podlagi druge zakonske pravice.

hraniti izven ozemlja Republike Slovenije (RS).⁵ Gre za upravljalce javnega sektorja in njihove obdelovalce, ki so pa lahko (!) tudi iz zasebnega sektorja. V vseh fazah hrambe in obdelave morajo biti lokacije hrambe teh podatkov vedno znane in dostopne.

Da bi zagotavljali zakonitost obdelave je potrebno vedno poiskati ustrezno pravno podlago (zakonska obveznost, privolitev, pogodba, zakoniti interes, obdelava pri opravljanju naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti), pri čemer je potrebno upoštevati tudi določene omejitve glede na namen obdelave. Na mestu je samoizpraševanje ali podatek sploh smemo obdelovati in katere ukrepe (pravne, organizacijske, tehnične) vse moramo sprejeti, da bo obdelava osebnih podatkov zakonita, brez vpliva na ustavno zagotovljene pravice in svoboščine.

Glede privolitve se je Ustavno sodišče RS že večkrat izreklo v svojih odločitvah in s tem postavilo jasne in absolutne okvirje glede privolitve⁶, da je posameznikova privolitev lahko le pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov, če je prostovoljna. Prostovoljnost privolitve pomeni odsotnost zunanje prisile, ki pomeni kakršnokoli oziroma vsakršno vplivanje na privolitev, ki ni plod pristne želje posameznika. Ob pravnem temelju privolitve ima posameznik popoln nadzor nad svojimi podatki. Privolitev je vedno enostranska in ne vzpostavlja pravnega razmerja med posameznikom in upravljavcem, saj posameznik dano enostransko privolitev kadarkoli prekliče. Kadar upravljelec ugotovi, da preklic privolitve onemogoča ali bistveno oteži doseganje zasledovanega namena obdelave osebnih podatkov, privolitev ni ustrezen pravni temelj.

Vsled presoje načela zakonitosti je Ustavno sodišče RS in posega v pravico do varstva osebnih podatkov po drugem odstavku 38. člena Ustave RS, odločilo, da podzakonski predpisi, ki samostojno (na konstitutiven način) določajo obdelavo osebnih podatkov, niso v skladu z načelom zakonitosti iz drugega odstavka 38. člena Ustave RS.⁷

Tako je potrebno v zakonu (in ne podzakonskem aktu, primeroma Pravilnik o oddaji javnih najemnih stanovanj v najem⁸) opredeliti vse elemente iz drugega odstavka 6. člena ZVOP-2⁹. Ustavno sodišče RS je v svojih odločitvah presojalo tudi kateri osebni podatek uživa varstvo iz 38. člena Ustave RS, in sicer je to vsaka informacija, ki vsebuje z vidika zasebnosti relevantno

⁵ Glej 23. člen ZVOP-2. Sem spadajo evidence na področju upravnih notranjih zadev, informacijski sistemi Finančne uprave RS, Zavoda za zdravstveno zavarovanje, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, centrov za socialno delo, prekrškovnih organov in drugih organov z naštetih področij.

⁶ Glej primeroma U-I-411/06, U-I-180/21.

⁷ Glej U-I-180/21.

⁸ V predlogu citiranega pravilnika v javni obravnavi (EVA 2025-2720-0016) je v 4. členu navedeno, da mora prosilec vlogi za najem javnega najemnega stanovanja zase in osebe, navedene v vlogi priložiti » - izjavo o morebitnih neobdavčljivih dohodkih in prejemkih ter nazivih njihovih izplačevalcev, za koledarsko leto pred razpisom«. Gre za splošno določbo s katero pripravljavec predloga pravilnika očitno želi zajeti določeno obdelavo osebnih podatkov iz določenih zbirk, pri čemer (očitno) ti podatki niso ali deloma zajeti v okviru pridobivanja neobdavčljivih dohodkov in prejemkov v drugem odstavku 11.a člena SZ-1.

⁹ Obdelava osebnih podatkov v javnem sektorju in v zasebnem sektorju je zaradi izvajanja zakonske obveznosti, javnega interesa ali izvajanja javne oblasti v primerih iz točk c in e prvega odstavka ter drugega in tretjega odstavka 6. člena Splošne uredbe zakonita le, če obdelavo osebnih podatkov, vrste osebnih podatkov, ki naj se obdelujejo, kategorije posameznikov, na katere se ti osebni podatki nanašajo, namen njihove obdelave in rok hrambe osebnih podatkov ali rok za redni pregled potrebe po hrambi določa zakon. Če je mogoče, se v zakonu določijo tudi uporabniki osebnih podatkov, posamezna dejanja obdelave in postopki obdelave ter drugi ukrepi za zagotovitev zakonite, poštene in pregledne obdelave.

sporočilo o določljivem posamezniku.¹⁰ Varstvo osebnih podatkov pa je priznalo le podatkom fizičnih oseb, podatki varstva pravnih oseb torej ustavno zagotovljenega varstva ne uživajo.¹¹

Namen obdelave, kot temelj varstva osebnih podatkov, mora biti konkretiziran in opredeljen čim bolj jasno. Hramba podatkov je omejena na najkrajše možno obdobje in le, dokler je potrebna za doseg namena obdelave, zaradi katerega so se osebni podatki zbirali in nadalje obdelovali.

Zakonsko določeni nameni v povezavi z obdelavo so primeroma prikazani v 94. členu ZVOP-2, kjer je v prvem odstavku citiranega člena zapisana potreba po identifikaciji ali točnosti in posodobljenosti podatkov, upravljavcu, obdelovalcu ali uporabniku omogoča, da smejo vpogledati v uradne identifikacijske dokumente. Nadalje pa v drugem odstavku citiranega člena, za primere, ko upravljavec izvaja z zakonom predpisano nalogo, širi dopustne oblike obdelave (vseh) osebnih podatkov iz uradnih identifikacijskih dokumentov za namene identifikacije tudi na prepisovanje, kopiranje ali (vse) druge oblike obdelave.

Jasno določen namen preprečuje nevarnost, da bi se osebni podatki zbirali »na zalogo« (ali pa za »vsak slučaj« ali »ker lahko«) in se pozneje uporabili za namene, za katere niso bili predvideni, kar bi bilo tudi v nasprotju z namenom, zaradi katerih so bili prvotno zbrani.¹²

Kar nekaj odziva v javnem sektorju pa tudi v javnosti je sprožila odločba Informacijskega pooblaščenca RS (IP)¹³, v zadevi prepovedi paketnega dostopa in izvoza iz Centralnega registra prebivalstva (CRP). Pa vendar v kolikor v celoti in dosledno sledimo ugotovitvam v konkretnem inšpekcijskem postopku IP, odločba nikakor ne predstavlja prepovedi v smislu, da občine niso upravičene do pridobitve osebnih podatkov za izvajanje svojih nalog, vendar pa morajo biti podatki pridobljeni na zakonit način in se pri njihovi obdelavi morajo dosledno spoštovati vsa druga pravila varstva osebnih podatkov. Iz omenjene odločbe IP izhaja zgolj, da mora biti iz vsake posamezne zahteve jasno razvidno, za katero konkretno nalogo iz pristojnosti občine se pridobivajo osebni podatki, kako je glede na to določen nabor posameznikov ter katere vrste in kakšen obseg podatkov se pridobiva iz CRP. Ministrstvo za notranje zadeve kot upravljavec CRP (bo) mora(l) namreč pred vsakim posredovanjem presoditi utemeljenost zahteve, njeno skladnost z nalogami občine ter hkrati zagotoviti varnost osebnih podatkov in sledljivost vsakega posredovanja v skladu s členi 24., 25. in 32. Splošne uredbe.

Odgovornost za skladnost s temi zahtevami nosi upravljavec.

Državni zbor Republike Slovenije je julija letos sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Stanovanjskega zakona (SZ-1G)¹⁴. Citirana novela zakona je začela veljati 13. 8. 2025, uporablja pa se od 1. 12. 2025 dalje. SZ-1G v 3. členu (sprememba 11.a člena SZ-1) bistveno spreminja ureditev dostopa do osebnih podatkov (prej pridobivanje osebnih podatkov) v okviru stanovanjske zakonodaje.

¹⁰ Glej U-I-98/11.

¹¹ Glede samostojnih podjetnikov je Ustavno sodišče RS zavzelo stališče, da podatkov, javno objavljenih v letnem poročilu, na splošno ni mogoče obravnavati kot osebne podatke, saj se nanašajo na fizično osebo kot podjetnika, pri čemer je Ustavno sodišče RS po opravljenem testu sorazmernosti ocenilo, da je javna objava dohodka samostojnega podjetnika, skladna z Ustavo RS; glej U-I-84/03. Prav tako ne uživajo zaščite notarji v smislu javne objave prihodkov; glej U-I-236/08.

¹² Glej U-I-411/06. V citirani odločitvi se je Ustavno sodišče RS opredelilo tudi o primernosti in nujnosti osebnih podatkov. V kolikor je namen obdelave osebnih podatkov le identifikacija posameznika, zbiranje tako enotne matične številke občana kot davčne številke, ni nujno potrebno.

¹³ Glej IP št. 0612-101/2024/9.

¹⁴ Uradni list RS, št. 57-2313/2025 z dne 29.7.2025.

Določba 78. člena Ustave RS namreč nalaga državi določeno obveznost na področju stanovanjske politike. Citirana določba izrecno poudarja enega od socialnih vidikov, ki izhajajo iz širšega načela socialne države, ki ga mora pri oblikovanju pravnega reda upoštevati. Država mora z ustreznimi ukrepi ustvarjati možnosti za pridobitev primerne stanovanjske politike. Iz tega izhaja obveznost oblikovanja aktivne stanovanjske politike, ki pa ne obsega nujno tudi določitve konkretnih individualnih pravic posameznikov v zvezi s pridobitvijo stanovanja. Kakšne ukrepe bo država izbrala za izpolnitev svoje obveznosti iz 78. člena Ustave RS, je prepuščeno njeni presoji; to sodi v zakonodajalčevo široko polje proste presoje, Ustava RS ga omejuje le toliko, kolikor določa cilj, namen, ki naj ga zasleduje.

Poudariti je tudi treba, da pridobitev primerne stanovanjske politike ne pomeni le pridobitve lastnega, lastniškega stanovanja, ampak obsega stanovanje, nastanitev oziroma domovanje na kakršnikoli pravni podlagi, torej tudi npr. najemniško stanovanje. Ukrepi države so lahko različni, neposredni ali posredni, in lahko posegajo na različna področja pravnega urejanja (stanovanjska zakonodaja, pravna ureditev najemnih razmerij, neposredno dodeljevanje javnih najemnih in drugih stanovanj, denarne pomoči in subvencije pri nakupu, najemu stanovanja, ugodnejša stanovanjska posojila, posredno vplivanje na cene stanovanj in najemnin na trgu z ukrepi države, davčne olajšave, itd.).¹⁵

Kot predhodno zapisano, kadar zakon določa obdelavo osebnih podatkov, mora ta določati tudi namene obdelave, kategorije osebnih podatkov in posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo, pa tudi rok trajanja obdelave in upravičene prejemnike.

Veljavni 11.a člen SZ-1¹⁶ tako opredeljuje namene, za katere lahko občina, javni stanovanjski sklad ali neprofitna stanovanjska organizacija brezplačno pridobiva podatke, kot tudi upravljalce, od katerih se pridobivajo točno določeni podatki (viri).

In sicer se lahko podatke o osebah, določenih v SZ-1, pridobiva tudi z neposrednim elektronskim povezovanjem zbirk podatkov o pravicah s področja najemnih razmerij, o katerih odločajo občine, javni stanovanjski skladi in neprofitne stanovanjske organizacije, na podlagi povezovalnega znaka enotne matične številke občana ali davčne številke ali parcelne številke oziroma številke dela stavbe, za potrebe postopkov oddaje javnega najemnega stanovanja, javnega najemnega oskrbovanega stanovanja in bivalne enote, izrednega najema javnega najemnega stanovanja zaradi začasnega reševanja stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb, preverjanja izpolnjevanja premoženjskega in dohodkovnega pogoja za določitev višine najemnine za javno najemno stanovanje, v postopku zamenjave stanovanj, odobritve izredne pomoči pri uporabi stanovanja in izjemnega nadaljevanja najemnega razmerja brez javnega razpisa.

V skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku (ZUP)¹⁷ se za uradno evidenco šteje evidenca, ki je bila vzpostavljena na podlagi zakona, podzakonskega predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil. Potrdila in druge listine o dejstvih, o katerih se vodi uradna evidenca, morajo biti v skladu s podatki uradne evidence. Taka potrdila oziroma druge listine veljajo za javne listine. Mestoma je opomba, da je bil 23. 10. 2025 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP-I), ki uvaja

¹⁵ Povzeto po Komentarju Ustave Republike Slovenije.

¹⁶ Uradni list RS, št. 69/03, 18/04 – ZVKSES, 47/06 – ZEN, 45/08 – ZVEtL, 57/08, 62/10 – ZUPJS, 56/11 – odl. US, 87/11, 40/12 – ZUJF, 14/17 – odl. US, 27/17, 59/19, 189/20 – ZFRO, 90/21, 18/23 – ZDU-10, 77/23 – odl. US, 61/24 in 57/25.

¹⁷ Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb.

samodejno izdajo potrdil iz uradnih evidenc, zahtevo za izdajo potrdila bodo zainteresirani posamezniki lahko vložili preko eUprave ali drugega informacijskega sistema.

Uradna evidenca je tako zbirka osebnih podatkov, ki jo na podlagi zakona, podzakonskega predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, vodi državni organ, samoupravna lokalna skupnost ali nosilec javnega pooblastila, vodi pa se v zvezi z njihovimi oblastnimi nalogami. V nasprotju s pojmom »uradna evidenca« pojem »javna knjiga« ni neposredno opredeljen v zakonodaji, zato je pri njegovi opredelitvi treba izhajati iz splošnih značilnosti javnih knjig. Bistveno je, da sam zakon določa, da gre za javno knjigo (lahko se imenuje tudi register, kataster, evidenca). »Javnost« je torej določena že na podlagi samega zakona, ki določa, da gre za javno knjigo oziroma da so podatki iz nje javni (primeroma iz 1. člena o Zemljiški knjigi izhaja, da je zemljiška knjiga javna knjiga, namenjena vpisu in javni objavi podatkov o pravicah na nepremičninah in pravnih dejstvih v zvezi z nepremičninami). To načelo javnosti pa ne pomeni, da je javna knjiga vedno v celoti javna, ampak je lahko javen le njen del (na primer zbirka listin v zemljiški knjigi ni v celoti javna).

V primerih iz SZ-1G gre za povezovanje kar nekaj kategorij osebnih podatkov (podatki o dohodkih v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, podatki o premoženju posameznika v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, podatki o nepremičninah v lasti posameznika v skladu z drugimi zakoni) po prvem odstavku 87. člena ZVOP-2, zato bo upravljavec oziroma obdelovalec moral pred začetkom povezovanja zbirk podatkov izdelati oceno učinka po 35. členu Splošne uredbe in se posvetovati z nadzornim organom (to je Informacijski pooblaščenec RS) po 36. členu Splošne uredbe.

S spremenjenim 11.a členom SZ-1 so tudi določene osebe oziroma krog oseb, za katere se lahko pridobiva podatke, glede na vrsto postopka. Skladno z 90. členom SZ-1, najemodajalec javnega najemnega stanovanja v času trajanja najemnega razmerja najmanj vsakih pet let preverja izpolnjevanje pogojev iz 5. in 6. točke drugega odstavka 87. člena SZ-1, in sicer za najemnika in uporabnika javnega najemnega stanovanja ter za osebe, ki se poleg najemnika in uporabnika upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja po zakonu, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, (razen najemnika denacionaliziranega stanovanja), v primeru postopka oddaje javnega najemnega stanovanja, javnega najemnega oskrbovanega stanovanja ali bivalne enote, se ne preverja z vlagateljem povezanih oseb po 10. členu Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev¹⁸, ampak se pridobiva podatke samo za vlagatelja in osebe navedene na vlogi.

Podatki po prvem odstavku 11.a člena SZ-1 se pridobivajo iz zbirk podatkov naslednjih upravljavcev (virov):

1. Ministrstva, pristojnega za notranje zadeve,
2. Ministrstva, pristojnega za infrastrukturo,
3. Ministrstva, pristojnega za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter centrov za socialno delo,
4. Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
5. Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje,
6. Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije,
7. Finančne uprave Republike Slovenije,

¹⁸ Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19, 189/20 – ZFRO, 54/22 – ZUPŠ-1, 76/23 – ZŠolPre-1B, 122/23 – ZŠtip-1C, 22/25 – ZZZRO-1 in 40/25 – ZINR.

8. Geodetske uprave Republike Slovenije,
9. Uprave Republike Slovenije za pomorstvo
10. Vrhovnega sodišča Republike Slovenije,
11. Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
12. Regionalne razvojne agencije,
13. Ministrstva, pristojnega za obrambo,
14. Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve,
15. Kapitalske družbe,
16. Finančnih institucij po zakonu, ki ureja bančništvo,
17. Družb za upravljanje,
18. Borznoposredniških družb,
19. Zavarovalnic.

Izpostaviti je potrebno, da davčna številka in enotna matična številka občana, t. im. enolični identifikatorji sami po sebi ne spadajo v skupino posebnih vrst osebnih podatkov, pa vendar je enolične identifikatorje potrebno (za)ščititi bolj kot ostale osebne podatke. Posebna previdnost je na mestu pri uporabi enotne matične številke občana, ta namreč razkriva (že) občutljive(jše) osebne podatke posameznika (datum rojstva, starost, spol).¹⁹

Prav tako podatki povezani z zdravjem posameznika (invalidi in družine z invalidnim članom), so posebna vrsta osebnih podatkov, zato zanje velja prepoved obdelave oziroma je njihova obdelava dovoljena le, če so izpolnjeni dodatni pogoji iz 9. člena Splošne uredbe.

Splošna uredba v 32. členu, tako od upravljalcev in kot obdelovalcev zahteva, da izvedejo ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe za zagotovitev ustrezne stopnje varnosti obdelave osebnih podatkov.

Podatki pridobljeni v postopkih iz prvega odstavka 11.a člena SZ-1, se hranijo tri leta po prenehanju najemnega razmerja.

Vsled podatka, da se na vsakokratni razpis Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana (JSS MOL) za javna najemna stanovanja v Mestni občini Ljubljana, prijavi skoraj 4000 prosilcev skupaj z na vlogi navedenimi osebami, in se na podlagi SZ-1 obdeluje večja količina osebnih podatkov (med katerimi so tudi občutljivi osebni podatki) je potrebno in nujno, da so interni akti JSS MOL s področja varstva osebnih podatkov učinkoviti in predstavljajo osnovo za obdelavo osebnih podatkov znotraj organizacije, pri čemer sistematično določajo kako se podatki zbirajo, obdelujejo, shranjujejo, uničujejo. Tako sprejeti interni pravilniki, akti s področja varovanja in varstva osebnih podatkov z zapisanimi dejanskimi ukrepi, ne (smejo) zagotavljati le skladnosti z zakonodajo s področja varstva osebnih podatkov, ampak morajo vzpostaviti oziroma dvigniti kulturo varstva osebnih podatkov znotraj organizacije na najvišjo možno raven. Namreč obdelava zajema vse kar počnemo z osebnimi podatki, tudi če se zdi, da ne počnemo nič, ko se z osebnim podatkom samo seznanimo ali ga uničimo, to pomeni obdelavo osebnega podatka.

Osebne podatke tako obdelujemo vsakič, ko pridemo v kakršnikoli stik z osebnim podatkom.

¹⁹ Glej tudi U-I-229/03. Sočasno zbiranje enotnem matične številke občana in davčne številke je v neskladju z načelom minimalnega obsega podatkov, saj je za identifikacijo posameznika dovolj en enolični identifikator.

JSS MOL dodeljuje javna najemna stanovanja na podlagi javnega razpisa, v katerem so na podlagi SZ-1 in vsakokrat veljavnega pravilnika, sprejetega na podlagi SZ-1²⁰, določena socialna merila, dohodkovni in premoženjski cenzus ter merila za ocenjevanje prednostnih kategorij prosilcev, ki pa kot opisano zahtevajo obdelavo večje količine, različnih kategorij osebnih podatkov, za veliko posameznikov.

Ob vsem tem pa se lahko seznanimo tudi z nepotrebniimi osebnimi podatki oziroma informacijami. Navedeno dilemo kako ravnati v teh primerih opredeljuje ZVOP-2 v 7. členu, pri čemer je pa potrebna posebna previdnost glede nepovratnega uničenja originalov dokumentov, kar precej presega zgolj vprašanja varstva osebnih podatkov. Vse nenamerno zbrane osebne podatke, za katere je očitno, da niso potrebni za konkretno obdelavo, se zahteva brez nepotrebne odlašanja, ali izbris ali drugo obliko nepovratnega uničenja ali vrnitev posamezniku, upravljavcu ali obdelovalcu, ki jih je poslal.

Pri tem se odpira z vidika procesnega postopanja še dilema, kako naj ravna organ, ki v svojem upravnem postopku ugotovi dejstva iz katerih izhajajo določene nepravilnosti.

ZUP²¹ določa pravila o medsebojni pravni pomoči, ki ne zadevajo zgolj pristojnosti organov, da si medsebojno pomagajo, temveč pooblašajo organe tudi za medsebojno izmenjavo podatkov in pojasnil v zvezi s konkretnim upravnim postopkom.

Pravna pomoč (*auxilium iuris*) obsega opravljanje posameznih dejanj upravnega postopka, ki pa praviloma vedno poteka na podlagi zaprosila organa, ki je pristojen za odločanje v konkretni stvari. Zaprošeni organ lahko opravi zgolj tista dejanja, za katera je bil zaprosen, ne sme pa opravljati drugih dejanj zgolj zato, ker meni, da bi to bilo koristno. Tako imenovana »spontana pravna pomoč« ni dovoljena, saj ZUP ne vzpostavlja splošne proaktivne dolžnosti organov, da brez zaprosila obveščajo druge organe o zaznanih nepravilnostih, niti ne daje pravne podlage za izvajanje »spontane pravne pomoči« v smislu opravljanja procesnih dejanj brez zaprosila pristojnega organa, čeprav kljub prepovedi spontane pravne pomoči to ne preprečuje, da organ po lastni presoji posreduje določena pojasnila ali podatke, ki jih ima v zvezi s postopkom.

V takih primerih je tako dopustno poslati pobudo oziroma obvestilo o zaznanih nepravilnostih naslovnemu organu. Pri tem pa obstaja omejitev posredovanja osebnih podatkov. Obvestilo mora sicer vsebovati dovolj informacij za identifikacijo konkretne upravne zadeve in napotitev na morebitne nepravilnosti, ne pa podatke o določenem posamezniku ali dokumentacijo v povezavi z njim. Če bi bilo za obravnavo zadeve, tj. suma nezakonite odločitve v zadevi, potrebnih več podatkov, lahko organ pošiljatelj naslovnemu pristojnemu organu predlaga, naj ta uradno zaprosi za posredovanje osebnih podatkov o konkretni zadevi po 34.a členu ZUP ali jih ta samostojno pridobi ex officio na podlagi 139. člena ZUP, pri čemer se na ta način hkrati zagotavljata tako varstvo javne koristi (7. člen ZUP) kot varstvo osebnih podatkov (ustrezna pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov).

Ko posredovanje osebnih podatkov ni potrebno, lahko do osebnih podatkov o zadevi, za potrebe preveritve zaznane oziroma sporočene nepravilnosti, organ osebne podatke pridobiva ex officio iz uradnih evidenc in sicer na podlagi 139. člena ZUP. Uradna oseba, ki vodi postopek, mora namreč po uradni dolžnosti ugotoviti resnično dejansko stanje v zadevi in tako slediti načelu materialne resnice, tako da iz uradnih evidenc pridobiva potrebne osebne podatke, ki so nujni za ugotavljanje dejanskega stanja v konkretnem upravnem postopku. Naloga organa je doseči

²⁰ Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Uradni list RS, št. 14/04, 34/04, 62/06, 11/09, 81/11, 47/14, 153/21, 62/23, 61/24 – SZ-1F, 108/24 in 57/25 – SZ-1G). Opomba: v pripravi je Pravilnik o oddaji javnih najemnih stanovanj v najem (EVA: 2025-2720-0016).

²¹ Glej 33., 34. in 34.a člen ZUP.

čim višjo stopnjo gotovosti glede obstoja relevantnih dejstev ter pri tem varovati javni interes in pravice drugih. Za ugotovitev dejanskega stanja in razjasnitev zadeve lahko uradna oseba samostojno odredi izvedbo vsakršnega dokaza, ki je po njenem mnenju potreben za popolno ugotovitev stanja v zadevi.

Posredovanje osebnih podatkov je tako dopustno le, če obstaja ustrezna pravna podlaga v skladu s 6. členom ZVOP-2, ki upravni organ k posredovanju bodisi zavezuje bodisi ga za to pooblašča²². Zahteva ni potrebna v primerih, ko bi drug zakon določal drugače oziroma samostojno urejal postopek posredovanja tovrstnih podatkov za potrebe obveščanja pristojnega organa ob morebitnih zaznanih kršitvah.²³ Obveznost utemeljitve pravne podlage in namena posredovanja osebnih podatkov je na strani tega, ki podatke zahteva in tega, ki podatke posreduje.²⁴

Glede zagotavljanja sledljivosti pri posredovanju osebnih podatkov šesti odstavek 41. člena ZVOP-2 izrecno določa, da mora upravljavec zagotoviti možnost poznejše ugotovitve, kateri osebni podatki so bili posredovani, komu, kdaj in na kateri pravni podlagi ter za kateri namen oziroma za potrebe katerega postopka. Izjema velja le, kadar drug zakon določa drugače ali pa bi bila sledljivost razvidna iz dnevnika obdelave po 22. členu ZVOP-2.

Glede posredovanja osebnih podatkov med upravnimi organi za potrebe vodenja in odločanja v upravnem postopku (primeroma odločanja o pravici do subvencije najemnine) bi tako prišli v poštev zlasti pravni podlagi po točki c (zakonska obveznost, ki velja za upravljavca osebnih podatkov) ali točki e (opravljanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, dodeljene upravljavcu) glede na prvi odstavek 6. člena Splošne uredbe. V tem kontekstu velja še poudariti, da pravne podlage iz citiranega člena Splošne uredbe med seboj niso v hierarhičnem razmerju, torej so med seboj enakovredne; se ne izključujejo in medsebojno niso pogojene. Zapisano drugače, v primeru, da upravljavec za konkretno obdelavo osebnih podatkov izkaže ustrezno pravno podlago (zakon), ni dolžan za isto (!) obdelavo osebnih podatkov iskati pravne podlage še drugje (privolitev), razen če bi tako zahtevo določal zakon ali če ne bi šlo za izvrševanje zakonskih pristojnosti, nalog ali oblastnih obveznosti javnega sektorja²⁵. Vse prevečkrat smo priča, da upravljavci iščejo ali celo zapišejo več pravnih podlag za obdelavo osebnih podatkov, žal pa potem (na koncu) izberejo celo neustrezno.

Uradne osebe, ki upravne postopke vodijo, si morajo glede obstoja relevantnih dejstev v postopku stalno prizadevati, da dosežejo najvišjo stopnjo gotovosti ter pri tem po uradni dolžnosti slediti načelu materialne resnice²⁶ z ugotavljanjem resničnega dejanskega stanja v postopku. Naloga organa pri vodenju upravnih postopkov je torej na ravni gotovosti ugotavljati objektivno stanje stvari ter ob enem varovati javni interes in pravice drugih. Za ugotovitev dejanskega stanja in razjasnitev zadeve, lahko uradna oseba, ki upravni postopek vodi, odredi izvedbo vsakršnega dokaza, če spozna, da je to potrebno za razjasnitev zadeve, da bi to nalogo lahko opravila in našla materialno resnico, ima uradna oseba v postopku posebna preiskovalna pooblastila, ki jih izvaja po uradni dolžnosti.

Zaradi ustavno zagotovljenega varstva osebnih podatkov je z ZUP podrobneje urejeno pridobivanje in razpolaganje z osebnimi podatki strank tako, da bi se po eni strani stranki čim bolj olajšalo dokazovanje v upravnem postopku, po drugi strani pa se ji omogočilo nadzor nad posredovanjem osebnih podatkov, ki se o njej zbirajo v uradnih evidencah različnih organov.

²² 34.a člen ZUP.

²³ Primeroma Zakon o inšpekcijskem nadzoru.

²⁴ Glej IP št. 07121-1/2025/791.

²⁵ Glej tretji odstavek 6. člena ZVOP-2.

²⁶ Stvarne, objektivne, dejanske, popolne.

Tako je določeno, da uradna oseba za potrebe ugotavljanja dejanskega stanja v postopku lahko pridobiva osebne podatke stranke iz uradnih evidenc (o stranki, ki je vložila zahtevo za uvedbo postopka ter v postopkih, uvedenih po uradni dolžnosti, v katerem se odloča o pravici stranke), razen če stranka pridobitev teh podatkov ni izrecno prepovedala²⁷. Pri posebnih vrstah osebnih podatkih, torej pri tistih podatkih, ki štejejo za davčno tajnost, ali se nanašajo na rasno in drugo poreklo, politična, verska in druga prepričanja, pripadnost sindikatu, spolno vedenje, kazenske obsodbe ter zdravstvene podatke, pa je pravilo obrnjeno, saj si te podatke lahko uradna oseba priskrbi le na podlagi izrecne pisne privolitve stranke oziroma druge osebe, na katero se ti podatki nanašajo, ali če tako izrecno določa posebni zakon. ZUP v 139. členu tako vsebuje zadostno pravno podlago za pridobivanje osebnih podatkov stranke iz uradnih evidenc v smislu predpisov, ki urejajo varstvo osebnih podatkov²⁸, in to ne glede na to, ali posebni (materialni) zakoni za posamezne vrste upravnih postopkov vsebujejo takšno pravno podlago ali ne.

Uradne osebe, ki postopek vodijo, so tiste, ki glede na pogoje področnega zakona same opredelijo, kateri so potrebni (osebni) podatki, ki jih potrebujejo za to, da bodo skladno z načelom materialne resnice odločile v posamezni zadevi.

V danem primeru oba upravljavca osebnih podatkov, tako upravljavec, ki podatke posreduje, kot tudi upravljavec, ki posredovanje podatkov zahteva, pa sta skladno s 5. členom Splošne uredbe, predvsem po načelu najmanjšega obsega podatkov, dolžna upoštevati, da morajo biti osebni podatki ustrezni, relevantni in omejeni na to, kar je potrebno za namene, za katere se obdelujejo. Zaradi navedenega načela je tako tudi organ, ki naj bi osebne podatke posredoval, upravičen presoditi ustreznost zahtevanih posameznih podatkov kot tudi primernost obsega posredovanih podatkov glede na konkretni namen.²⁹

Poleg dostopa do podatkov iz uradnih evidenc pa je treba posebej omeniti še možnost pridobivanja osebnih podatkov iz drugih zbirk osebnih podatkov na podlagi 34.a člena ZUP, kjer se določa obveznost, da so upravljavci zbirk osebnih podatkov (tako javnopravni kot zasebnopravni subjekti, fizične in pravne osebe), ki razpolagajo s podatki, ki so potrebni za ugotovitev dejstev v zvezi z vodenjem in odločanjem v upravnem postopku, dolžni na podlagi obrazložene zahteve organa, brezplačno, najkasneje v roku 15 dni, posredovati zahtevane podatke. Zahteva mora vsebovati navedbo zahtevanih podatkov, pravno podlago za posredovanje, namen njihove uporabe in številko upravne zadeve.³⁰

Po jezikovni razlagi zakonske dikcije bi tako izhajalo, da lahko upravni organi pridobijo vse osebne podatke o stranki (brez izjem), ki jih vodi katerikoli upravljavec v svojih zbirkah, tudi npr. če bi šlo za osebne podatke, ki se vodijo na podlagi posameznikove privolitve. Omejitev, ki jo zakon določa, je zgolj v tem, da morajo zahtevani podatki biti potrebni za ugotovitev dejstev v zvezi z vodenjem in odločanjem v upravnem postopku, kar mora organ v svoji zahtevi posebej obrazložiti. O tem, katere podatke organ prejemnik potrebuje za posamezen postopek, prosto odloči uradna oseba, ki tak postopek vodi (v obziru do tega, da zahteva zgolj tiste podatke, ki so ustrezni, relevantni in omejeni na to, kar je potrebno za ugotovitev dejanskega stanja v postopku). Vprašanje standarda obrazloženosti zahteve oziroma utemeljitve zakonitosti in potrebe po pridobitvi posameznega podatka, da zaprošeni upravljavec zahtevi ugodi oziroma jo zavrne, sodna praksa še ni obravnavala. Organ, ki naj bi zahtevo za posredovanje prejel, ni nadrejen organu, ki naj bi zahtevo poslal in v tem smislu ne more presojati potrebnosti

²⁷ Glej peti in šesti odstavek 139. člena ZUP.

²⁸ Glej 6. člen Splošne uredbe v povezavi s 6. členom ZVOP-2; glej tudi sedmi odstavek 139. člena ZUP.

²⁹ Glej IP št. 07121-1/2020/899.

³⁰ Glej IP št. 0712-549/2008/2.

pridobivanja osebnih podatkov s strani organa, ki je za podatke zaprosil, razen v primeru očitne neutemeljenosti zahteve.

Kljub odsotnosti izrecnih zakonskih omejitev pa je treba vseeno šteti, da bi obveznost posredovanja osebnih podatkov na zahtevo organa izključila vsaka specialna določba o varstvu določene vrste osebnih podatkov, če je kot taka predpisana v posebnem zakonu.³¹

V zvezi s posredovanjem posebnih vrst osebnih podatkov³² pa bi kljub odsotnosti varovalk in omejitev od posredovanja teh vrst osebnih podatkov veljalo, kot nasprotno to velja za dostop do podatkov iz uradnih evidenc po petem odstavku 139. člena ZUP, da organi posredovanje posebnih vrst osebnih podatkov lahko zavrnejo, če v obrazložitvi zahteve za posredovanje, organ, ki zaprosi za podatke ne bi (zadostno) uspel izkazati potrebe po teh podatkih za vodenje in odločanje v njegovem postopku. Glede na to, da ZUP natančno ne ureja posledic in postopka, če upravljavec osebnih podatkov zavrne zahtevo za posredovanje podatkov³³, bi vendar glede na načela varstva osebnih podatkov to moral storiti, če bi po njegovi presoji posredovanje osebnih podatkov predstavljalo nesorazmerno obdelavo osebnih podatkov in s tem kršitev predpisov s področja varstva osebnih podatkov. Za zakonito obdelavo osebnih podatkov namreč ni odgovoren le organ, ki postopek vodi, ampak tudi vsi organi, ki kot upravljavci povezanih podatkov pristojnim za odločanje posredujejo merodajne podatke. Oba organa sta tako za svojo dejavnost obdelave, dolžna izkazati svojo pravno podlago (lahko isto) in zadostiti vsem načelom zakonite in sorazmerne obdelave osebnih podatkov glede na predpise, ki konkretno obdelavo urejajo.

V skladu z načelom odgovornosti iz drugega odstavka 5. člena Splošne uredbe, odgovornost za zagotavljanje skladnosti obdelave osebnih podatkov, vključno s presojo izpolnjenosti pogojev za posredovanje osebnih podatkov, leži na upravljavcu, ki jo mora biti zmožen tudi dokazati.³⁴

Dodatno velja opozoriti še na to, da je ZVOP-2 predvidel tudi poseben postopek za posredovanje osebnih podatkov, ki ga izvedejo osebe javnega sektorja, in sicer v 39. členu v povezavi z 41. členom ZVOP-2, ki velja v primerih ko drug zakon ne določa drugače. V tem delu določba 39. člena ZVOP-2 predpisuje možnost posredovanja osebnih podatkov s strani javnih organov tudi izven potreb in namena vodenja upravnih postopkov. Določba 34.a člena ZUP glede posredovanja osebnih podatkov za namen vodenja upravnih postopkov pa v določenem delu predstavlja lex specialis določbo od splošne ureditve posredovanja osebnih podatkov s strani javnih organov iz 39. člena ZVOP-2³⁵. Glede na to, da je postopek posredovanja osebnih podatkov splošno določen v 41. členu ZVOP-2, ta določba predstavlja lex generalis določbo glede na specialnejšo ureditev posredovanja osebnih podatkov iz 34.a člena ZUP. To pomeni, da mora ob manjkajočih določilih o postopku posredovanja osebnih podatkov (zlasti glede morebitne zavrnitve zahteve), organ subsidiarno upoštevati opredeljena pravila za splošno posredovanje osebnih podatkov iz 41. člena ZVOP-2.

V tem kontekstu četrti odstavek 41. člena ZVOP-2 določa, da kadar je zahteva za posredovanje osebnih podatkov delno ali v celoti zavrnjena, lahko vlagatelj zahteve v primeru, ko se zahteva nanaša na posredovanje osebnih podatkov iz uradnih evidenc ali javnih knjig, zahteva, da o njegovi vlogi najprej odloči nadzorni organ (IP). Kadar ta zahtevo zavrne ali kadar na prvi stopnji odloča nadzorni organ sam, lahko vlagatelj zahteva sodno varstvo, o katerem odloča pristojno sodišče v skladu z zakonom, ki ureja upravni spor. V primeru zavrnitve zahteve za

³¹ Zakon, s področja zdravstvenega varstva.

³² Glej peti odstavek 139. člena ZUP in prvi odstavek 9. člena Splošne uredbe.

³³ Oceniti, da je zahteva neutemeljena ali nedopustna.

³⁴ Med drugim to pomeni, da z določitvijo vsebine javnega razpisa en organ te odgovornosti ne more v celoti preložiti na drugega.

³⁵ Glej IP št. 07121-1/2023/696.

posredovanje osebnih podatkov iz zbirk, ki niso uradne evidence ali javne knjige, lahko vlagatelj zahteva sodno varstvo, o katerem odloča sodišče s splošno pristojnostjo v skladu z zakonom, ki ureja nepravdni postopek.

Nedavno smo bili priča »političnega« izpostavljanja³⁶ delovanja institucij, dodeljevanja javnih najemnih stanovanj posameznikom, z deljenjem objavljene liste upravičencev do javnega najemnega stanovanja v okviru razpisa JSS MOL, kjer je bila ob bok (ostalim) zagotovljenim človekovim pravicam in svoboščinam postavljena tudi ustavna pravica svobode izražanja (39. člen Ustave RS)³⁷.

Konkretna objava osebnih podatkov na spletni strani, na oglasni deski JSS MOL oziroma občine je (bila) dovoljena, saj je za to obstaja(la) zakonska podlaga. Iz objav JSS MOL sicer nikjer ne izhaja »etnični izvor« oziroma državljanstvo³⁸ posameznika, JSS MOL javna najemna stanovanja oddaja upravičencev v najem le in zgolj na podlagi (vsakokratnega) javnega razpisa in po točno določenih (zakonskih) in objavljenih merilih.

Posamezni podatki so (bili) izključno objavljeni na zakonski podlagi in nenazadnje tudi v Ustavi RS zagotovljeni pravici dobiti informacijo javnega značaja. Prav tako se morajo morebiti »prizadeti« posamezniki zavedati, da je svoboda izražanja, ki z drugimi pravicami in svoboščinami tvori nerazdružljivo celoto, del ustavne demokracije.

Ustavno sodišče RS je v primerih kolizije ustavne pravice po 38. in 39. členu Ustave RS že večkrat odločilo, da je potrebno opraviti presojo po kriterijih sorazmernosti, in sicer je treba za pravilno presojo, ali izvrševanje ene pravice že čezmerno omejuje izvrševanje druge, vrednostno tehtati pomen obeh pravic in teži posega z vidika vseh okoliščin primera.³⁹ Ustavno sodišče RS tudi ugotavlja, da mora sodišče obseg izvrševanja kolidirajočih pravic zmanjšati na tisto mero, ki je nujna zaradi uresničitve pravice drugega. Tehtanje je treba opraviti ob upoštevanju naslednjih kriterijev: ugotoviti je treba, kakšna je vsebina (pomen) kolidirajočih pravic in posledično, kako intenzivno varstvo si posamezna pravica zasluži; nadalje je pomembno, na koga se izjava, podana v okviru svobode izražanja, nanaša; kakor tudi, ali gre za zadeve, ki so v javnem interesu, saj je v tem primeru obseg sprejemljive kritike večji.⁴⁰

³⁶ Glej VSL II Cp 1921/2024. Višje sodišče v Ljubljani je nedavno v svoji odločitvi izpostavilo, da svoboda izražanja zajema tudi informacije, ki žalijo, šokirajo ali vznemirjajo. V njen okvir sodi tudi možnost zatekanja k določeni stopnji pretiravanja ali provokacije in k uporabi pretiranih izjav. Nikakor pa niso - tudi po praksi Evropskega sodišča za človekove pravice - varovane izjave, ki bi pomenile objestno samovoljno klevetanje in katerih edini namen je žaljenje oziroma sramotenje.

³⁷ Zagotovljena je svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja.

Vsakdo ima pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon.

³⁸ Pri čemer je kot »prvi« pogoj v 87. členu SZ-1 v prvem odstavku zapisano, da je do najema javnega najemnega stanovanja upravičen prosilec, ki izpolnjuje pogoj *državljanstva Republike Slovenije*.

SZ-1 določa tudi dve izjemi od pogoja državljanstva, in sicer so do najema javnega najemnega stanovanja upravičene tudi:

- osebe, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivališča po 25. 6. 1991, a so kasneje pridobile dovoljenje za stalno prebivanje,
- osebe, ki so pridobile status repatriirane osebe ali status Slovencev brez državljanstva.

Ob izpolnjevanju pogojev vzajemnosti so pod pogoji iz SZ-1 in na njegovi podlagi izdanih predpisov upravičeni do pridobitve javnega najemnega stanovanja v najem tudi državljani držav članic Evropske unije, če imajo dovoljenje za stalno bivanje v RS (160. člen SZ-1).

³⁹ Glej 73. člen ZVOP-2.

⁴⁰ Glej Up-2940/07.

Najpomembnejše načelo Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ)⁴¹ je načelo prostega dostopa, tako lahko informacije javnega značaja zahteva vsakdo, določbe ZDIJZ dajejo vsakomur pravni interes, da od organov javnega sektorja, lahko zahtevajo informacijo javnega značaja. Namen ZDIJZ je javno in odprto delovanje javnega sektorja, saj ZDIJZ hkrati vsebuje tudi določbe o transparentnosti delovanja.

Ni sicer nujno, da je informacija javnega značaja, tudi prosto dostopna, v kolikor velja za informacijo katera izmed zakonsko določenih izjem, med katere je uvrščena tudi izjema varstva osebnih podatkov⁴², se dostop do zahtevane informacije zavrne. Pri tem se ne sme spregledati tudi 86. člena Splošne uredbe, ki določa, da javni organ oziroma javno ali zasebno telo lahko v skladu s pravom Unije ali pravom države članice, ki velja za javni organ ali telo, razkrije osebne podatke iz uradnih dokumentov, s katerimi razpolaga zaradi opravljanja nalog v javnem interesu, da se uskladi dostop javnosti do uradnih dokumentov s pravico do varstva osebnih podatkov v skladu s Splošno uredbo.

Dostop do zahtevane informacije se dovoli skladno z drugim odstavkom 6. člena ZDIJZ, če je javni interes glede razkritja močnejši od javnega interesa ali interesa drugih oseb za omejitev dostopa do zahtevane informacije (razen absolutnih izjem, ki so taksativno naštet). V takih primerih javni interes za seznanitev z dokumenti javnega sektorja prevlada nad pravico posameznika do varstva njegovih osebnih podatkov. Ves čas je potrebno paziti, da se razkrije le to, kar je v interesu javnosti, in ne tega, kar je za javnost morebiti zanimivo, določba o javnem interesu namreč pomeni izjemo.

Prav tako gre pri pridobivanju javnih najemnih stanovanj in njihovo oddajanje v najem z javnimi razpisi za enega izmed od ukrepov za uresničevanje zaveze države iz 78. člena Ustave RS, po katerem država ustvarja možnosti, da si državljani lahko pridobijo primerno stanovanje.

Po stališču Ustavnega sodišča RS je pridobivanje javnih najemnih stanovanj v javnem interesu RS. Javni interes se zagotavlja z ugodnostmi Stanovanjskega sklada RS in občin, ki jih določa SZ-1.

Javni interes običajno vključuje dejavnosti, ki so v korist širše skupnosti. V teh primerih je obdelava osebnih podatkov ne samo dovoljena, ampak tudi nujna za učinkovito izvajanje nalog v javnem interesu, pa vendar mora biti po tem pravnem temelju obdelava podatkov sorazmerna in omejena na nujno potrebno izvajanje konkretne naloge.

Najem javnih stanovanj, ki jih občine v skladu s svojimi stanovanjskimi programi gradijo z javnimi sredstvi (prvi odstavek 154. člena SZ-1), je tako oblika družbene pomoči upravičenim posameznikom, da si zagotovijo primerno stanovanje. Neprofitna najemnina, ki se plačuje za najem javnega stanovanja, je po vsebini socialna pravica in pomeni izpeljavo načela socialne države iz 2. člena v zvezi z 78. členom Ustave RS⁴³. Za pridobitev socialnih pravic morata država in občina predpisati izpolnjevanje določenih pogojev.

Vsled zapisanega in ker gre za t. im. socialno pravico je obdelava osebnih podatkov, kamor sodi tudi objava določenih osebnih podatkov glede upravičencev do javnih najemnih stanovanj, eventualno dopustna tudi po določbah ZDIJZ, saj bi lahko šlo za podatke o porabi javnih sredstev⁴⁴. ZDIJZ zavezancem sicer ne nalaga, da morajo takšen seznam oziroma prednostno

⁴¹ Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18, 141/22 in 40/25 – ZInfV-1.

⁴² Glej 5.a in 6. člen ZDIJZ. Organ prosilcu zavrne dostop do zahtevane informacije, če se zahteva nanaša na osebni podatek, katerega razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

⁴³ Glej U-I-144/14.

⁴⁴ Glej IP št. 090-41/2011/5. IP je ugodil pritožbi prosilca in naložil organu (Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), da prosilcu posreduje dokument o prejemnikih izjemnih pokojnin v letu 2009. IP je ugotovil, da v

listo objaviti. Zavezanci so namreč na podlagi ZDIJZ praviloma dolžni proaktivno objavljati podatke, ki jih določa 10. člen ZDIJZ. Da gre pri najemu javnega stanovanja za obliko družbene pomoči oziroma za zagotavljanje načela enakosti pri uveljavljanju socialnih pravic, se je izreklo prav tako tudi Vrhovno sodišče RS, ki je v različnih odločitvah poudarilo, da pravica do javnega najemnega stanovanja pomeni izpeljavo načela socialne države.⁴⁵

Za razkritje osebnega podatka, ki se nahaja na dokumentu javnega sektorja mora organ imeti ustrezno pravno podlago, razkritje osebnega podatka pomeni namreč vrsto obdelave osebnih podatkov po Splošni uredbi in je za presojo dopustnosti objave oziroma razkritja potrebno upoštevati podlage za obdelavo osebnih podatkov, ki so opredeljene v 6. členu Splošne uredbe.

Pod določenimi pogoji je osebne podatke skladno z 7. členom ZDIJZ mogoče izločiti iz dokumenta, ne da bi to ogrozilo njihovo zaupnost, in se prosilca seznani s preostalo vsebino (gre za t. im. delni dostop)⁴⁶, hkrati je potrebno pri tem slediti 22. členu ZDIJZ in izdati delno zavrnilno odločbo, kar v praksi povzroča nemalo težav in zamudnega pisanja obširnih izrekov in obrazložitev.

V kolikor se prednostne liste upravičencev (več) ne bo objavljajo, bo v praksi lahko prišlo do povečane obremenitve razpisnika z zahtevami po ZDIJZ, pri čemer bo moral razpisnik tudi v postopku po ZDIJZ paziti na morebitno (ne) razkritje osebnih podatkov, katerih razkritje bi pomenilo kršitev varstva osebnih podatkov v skladu ZVOP-2. Hkrati ocenjujemo, da bi se lahko povečala možnost pritožbenih navedb iz razloga, da prosilci niso seznanjeni o uvrstitvi na prednostno listo in istočasni izdaji vseh upravnih aktov. Četrty in dvanajsti odstavek 87.b člena SZ-1 opredeljujeta (le) uvrstitev prosilcev, ki izpolnjujejo pogoje, na prednostno listo, pri čemer se mora, o uvrstitvi na prednostno listo upravičencev in o uvrstitvi med upravičence do najema javnega najemnega stanovanja, odločiti v upravnem postopku v šestih mesecih po zaključku javnega razpisa. Verjetno bo potrebno zakonsko določbo napolniti (SZ-1 ne določa osebnih podatkov, ki jih taka objava vsebuje) oziroma v zgoraj opisanih najti pravno podlago za objavo o uvrstitvi na prednostno listo upravičencev in o uvrstitvi med upravičence do najema javnega najemnega stanovanja, saj novela SZ-1G ne vsebuje izrecne zakonske podlage za objavo.

V zvezi s predmetno problematiko (javna objava seznama upravičencev), je tako IP izdal že več nedvoumnih mnenj, s katerimi pojasnjuje ustreznost javne objave prosilcev in (skupnega) števila točk.

konkretnem primeru ne gre za varovane osebne podatke posameznikov, saj podlago za njihovo razkritje predstavlja zakon, in sicer Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge. Poleg že omenjene pravne podlage pa podlago za posredovanje podatkov o prejemnikih izjemnih pokojnin predstavlja tudi tretji odstavek 6. člena ZDIJZ, saj gre za podatke v zvezi s porabo javnih sredstev. Sredstva za izplačevanje izjemnih pokojnin zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna, kar pomeni, da zahtevani podatki nedvomno predstavljajo podatke o porabi javnih sredstev.

⁴⁵ Glej VSRS X Ips 44/2019; VSRS X DoR 302/2018-3; VSRS I Up 161/2018.

⁴⁶ Glej IP št. 090-80/2012/4. IP je odpravil odločbo Javnega sklada RS za razvoj kadrov in štipendije ter mu naložil posredovanje zahtevanega seznama prejemnikov Zoisove štipendije s prekritimi varovanimi osebnimi podatki. IP je ugotovil, da gre pri imenih in priimkih prejemnikov štipendij za podatke o porabi javnih sredstev, saj iz ZŠtip izhaja, da se sredstva za te štipendije zagotovijo v proračunu. IP je poudaril, da vsak osebni podatek nima hkrati statusa t. i. varovanega osebnega podatka oziroma je razkritje osebnega podatka v določenih primerih dopustno, kar velja tudi za razkritje v okviru izvrševanja pravice dostopa do informacij javnega značaja. Tako pravno podlago za razkritje podatkov o prejemnikih Zoisove štipendije predstavlja tretji odstavek 6. člena ZDIJZ, ki določa, da se (ne glede na izjeme od prostega dostopa, tudi če gre za sicer varovane osebne podatke) dostop do zahtevane informacije dovoli, če gre za podatke o porabi javnih sredstev. Organ tudi ni presojal možnosti uporabe delnega dostopa iz 7. člena ZDIJZ, ki določa, da če dokument ali njegov del le delno vsebuje informacije iz 6. člena (npr. varovane osebne podatke) in jih je mogoče iz dokumenta izločiti, ne da bi to ogrozilo njegovo zaupnost, pooblaščen oseba organa te informacije izloči ter prosilca seznani z vsebino preostalega dela dokumenta

Iz mnenj IP⁴⁷ izhaja, da je splošna pravna podlaga za javno objavo seznama upravičencev do neprofitnih stanovanj lahko, citirano:

» - točka c prvega odstavka 6. člena Splošne uredbe, ki določa, da je obdelava osebnih podatkov zakonita, če je potrebna za izpolnitev zakonske obveznosti, ki velja za upravljavca, oziroma
- točka e prvega odstavka 6. člena Splošne uredbe, ki določa, da je obdelava osebnih podatkov zakonita, če je potrebna za opravljanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti, dodeljene upravljavcu.

V skladu s tretjim odstavkom 6. člena Splošne uredbe je podlaga za obdelavo iz obeh točk določena v skladu s pravom Unije ali pravom države članice, ki velja za upravljavca. V konkretnem primeru je to SZ-1 v zvezi s *Pravilnikom o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem*«.

SZ-1 izrecno ne določa, kateri konkretni osebni podatki se objavijo in za kakšen konkretni namen, zato se je treba nasloniti na temeljna načela iz 5. člena Splošne uredbe. V skladu s točko c prvega odstavka 5. člena Splošne uredbe morajo biti osebni podatki, ki se obdelujejo (npr. javno objavijo) ustrezni, relevantni in omejeni na to, kar je potrebno za namene, za katere se obdelujejo – načelo najmanjšega obsega podatkov.

Ustrezno je, da se objavijo le osnovni identifikacijski podatki upravičenca, zaporedno mesto in število doseženih točk.

Podlaga za obdelavo in objavo podatkov v konkretnem primeru je točka c 6. člena Splošne uredbe – (je bil) zakon⁴⁸ in točka e 6. člena Splošne uredbe - opravljanje nalog v javnem interesu, in ne soglasje opredeljeno v točki a 6. člena Splošne uredbe.

Izbrisa objave tudi ni mogoče zahtevati, saj v primeru obdelave osebnih podatkov na podlagi zakona ali javnega interesa, možnost izbrisa ni podana, oziroma če zakon določa obveznost javne objave, posameznik načeloma ne more doseči izbrisa svojih osebnih podatkov.

Je pa potrebno absolutno skrbeti, da skladno z omejitvijo obdelave osebnih podatkov iz točke e prvega odstavka 5. člena Splošne uredbe, sezname na spletu ali na oglasni deski niso objavljeni trajno. Podatki so hranjeni v obliki, ki dopušča identifikacijo posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, le toliko časa, kolikor je potrebno za namene, za katere se osebni podatki obdelujejo.

IP v mnenjih opozarja, da zakonodajalec (še posebej izrazito v različnih interventnih zakonih) pogosto ne upošteva določenih temeljnih varovalk s področja varstva osebnih podatkov in tako nekateri zakoni sploh ne določajo, da se osebni podatki po tem, ko je izpolnjen namen javne objave, izbrišejo oziroma odstranijo s svetovnega spleta. IP meni, da podatki o upravičencih do subvencij, olajšav, socialnih transferjev in tako dalje, pod nobenim pogojem ne smejo ostati na svetovnem spletu za vse večne čase. Takšna obdelava bi bila očitno prekomerna.

IP priporoča, da se za vsako objavo presodi, ali je še podan razlog, zaradi katerega je zakonodajalec odredil javno objavo, in se svetovnega spleta posledično umakne vse osebne podatke, za katere je namen obdelave že pretekel oziroma ne obstaja več.⁴⁹

⁴⁷ Glej IP št. 07121-1/2024/511; št. 07121-1/2021/2162; št. 07120-1/2020/590; št. 0712-1/2016/944.

⁴⁸ Glej *predhodno veljaven* osmi odstavek 87. člena SZ-1. Najemodajalec pri posameznem razpisu *ločeno objavi* seznam upravičencev do najema neprofitnih stanovanj, ki niso zavezanci za plačilo lastne udeležbe in vplačilo varščine, od seznama ostalih upravičencev.

⁴⁹ Objava upravičencev do izredne pomoči na spletni strani organa. Objava upravičencev do subvencij javnega sklada. Glej IP št. 07120-1/2024/18, št. 07121-1/2022/1440

Ves čas je potrebno v vseh fazah obdelave zagotavljati, da obdelava osebnih podatkov temelji na osnovnih načelih varstva osebnih podatkov, načelu zakonitosti, poštenosti in preglednosti, načelu minimizacije, namenskosti in točnosti.

Zaključimo lahko, da je potrebno z osebnimi podatki ravnati izjemno spoštljivo in skrbno kot z največjimi dragocenostmi. Vodilo naj bo, da s tujimi osebnimi podatki ravnamo kot z lastnimi oziroma kot želimo, da bi drugi ravnali z našimi osebnimi podatki.

Viri

- Prelesnik, M., Burnik, J. in drugi (2024): Zakon o varstvu osebnih podatkov s komentarjem, GV Založba, Ljubljana
- Pirc Musar, N. in drugi (2020): Komentar Splošne uredbe o varstvu podatkov, Uradni list RS, Ljubljana
- Pirc Musar, N. in drugi (2017): Zakon o dostopu do informacij javnega značaja s komentarjem, Uradni list RS, Ljubljana
- Androjna, V. (1977, 1983, 1992): Upravni postopek in upravni spor, Uradni list RS, Ljubljana
- Androjna, V., Kerševan, E. (2006): Upravno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana
- Breznik, J., in drugi (2001, 2004, 2008): Zakon o splošnem upravnem postopku s komentarjem, GV Založba, Ljubljana
- Breznik, J., in Kerševan, E. (red.) (2008): Zakon o upravnem sporu (ZUS-1) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana
- Kovač, P., Kerševan, E. (ur.) (2020, 2022): Komentar ZUP, 1. in 2. (2020) ter 3. knjiga (2022), Uradni list RS, Ljubljana
- Spletni viri:
 - RS, Informacijski pooblaščenec RS (2025), URL=[»https://www.ip-rs.si/«](https://www.ip-rs.si/)
 - RS, Služba vlade za zakonodajo, Pravno – informacijski sistem RS (2025) URL=[»https://pisrs.si/«](https://pisrs.si/)
 - Ustavno sodišče RS (2025), URL=[»http://www.us-rs.si/«](http://www.us-rs.si/)
 - Vrhovno sodišče RS (2025), URL=[»sodnapraksa.si/«](https://sodnapraksa.si/)
 - RS, Ministrstvo za javno upravo (2025), URL=[»https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-javno-upravo/«](https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-javno-upravo/)
 - Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo, Upravna svetovalnica (2025), URL=[»https://upravna-svetovalnica.fu.uni-lj.si/«](https://upravna-svetovalnica.fu.uni-lj.si/)

O avtorici

Maja Kos je diplomirala na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Po študiju se je zaposlila na Zbornici varnosti in zdravja pri delu, kjer se je predvsem ukvarjala s kršitvami delodajalcev in zaščito pravic delavcev. Leta 2011 se je zaposlila na Javnem stanovanjskem skladu Mestne občine Ljubljana (JSS MOL), od leta 2016 je vodja Službe za pravne in upravne naloge in v tem času je JSS MOL za projekt Samostojno vodenje sodnih zadev prejel prvo nagrado Upravne fakultete, natečaja za izbor najboljše izboljšave v javni upravi – Premik naprej. Kot pooblaščenca oseba za varstvo osebnih podatkov in pooblaščenca oseba za posredovanje informacij javnega značaja na JSS MOL, se ukvarja z ustreznim in skladnim obdelovanjem in varstvom osebnih podatkov na JSS MOL, kot tudi transparentnostjo delovanja in dostopom do informacij javnega značaja. Trenutno pa njeno delo obsega aktivno sodelovanje v delovni skupini implementacije izvajanja elektronskih poizvedb za posredovanje ali pridobivanje podatkov (Pladenj), kot tudi izvajanje ePoslovanja JSS MOL v okviru eUprave.